

Přezkum rozhodnutí představenstva o prohlášení akcií (či zatímního listu) za neplatné

Platnost rozhodnutí představenstva o prohlášení akcií (či zatímního listu) za neplatné lze zkoumat jen v řízení o vyslovení neplatnosti rozhodnutí představenstva (správní rady). To mimo jiné znamená, že soudy rozhodující v jiných řízeních nemohou posuzovat platnost rozhodnutí představenstva o prohlášení akcií (či zatímního listu) za neplatné jako předběžnou otázku.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 8. 2024, sp. zn. 27 Cdo 3690/2023

Komentář CIOd:

Rozhodnutí výslovně potvrzuje, že platnost rozhodnutí statutárního orgánu akciové společnosti, jímž prohlašuje akcie (či zatímní listy) za neplatné, lze zkoumat jen v řízení o vyslovení neplatnosti rozhodnutí představenstva (správní rady) podle příslušných ustanovení zákona o obchodních korporacích (§ 428 a 429 ZOK) a nelze tak činit v žádném jiném řízení, a to ani ve formě řešení předběžné otázky. Jinak řečeno, neprohlásí-li soud za neplatné na základě návrhu oprávněných osob rozhodnutí představenstva (správní rady) o prohlášení akcií (zatímního listu) za neplatné, považuje se za platné, byť by bylo postiženo vadou zakládající jeho neplatnost. To však neplatí pro případ, že by šlo o zdánlivé rozhodnutí (rozhodnutí na něž se hledí, jako by nebylo přijato).

Tzv. předstízný návrh na zápis vzniku či zániku funkce člena voleného orgánu do obchodního rejstříku

Zpravidla platí, že platnost a účinnost rozhodnutí orgánu obchodní korporace nastávají současně, a to dnem, kdy bylo takové rozhodnutí přijato. Není však vyloučeno, aby byla účinnost rozhodnutí orgánu obchodní korporace zákonem nebo i samotným orgánem obchodní korporace odložena v čase.

Odloží-li orgán obchodní korporace účinnost svého rozhodnutí k určitému budoucímu datu, je třeba vznik rozhodné skutečnosti vztahovat až k okamžiku, kdy určený den nastane. Teprve tehdy totiž nastávají právem předpokládané následky a zapsané osobě (obchodní korporaci) vznik povinnost podat bez zbytečného odkladu návrh na zápis do obchodního rejstříku.

Zákon o veřejných rejstřících určuje zapsané osobě (obchodní korporaci) lhůtu k podání návrhu na zápis pro případ, kdy zákon ukládá povinnost určitou (již existující) skutečnost do obchodního rejstříku zapsat, a to z důvodu zajištění co největší aktuálnosti zapsaných údajů. To však neznamená, že by zapsaná osoba nemohla podat návrh na zápis údaje, jehož zápis má (toliko) deklaratorní účinek, do obchodního rejstříku poté, kdy rozhodná skutečnost sice již nastala, ale doposud nenabyla účinnosti – například má-li k zápisu navržený údaj podklad v platném, byť prozatím právně neúčinném rozhodnutí orgánu zapsané osoby. Je přitom třeba odlišovat dva možné případy v závislosti na jistotě, s jakou rozhodná skutečnost nabude právní účinnosti.

Na jedné straně může zapsaná osoba určit k účinnosti rozhodnutí svého orgánu počáteční dobu. V takovém případě jde o doložení času, které odkazuje na událost, o níž není pochyb, že v budoucnu nastane. Účinnost rozhodnutí orgánu obchodní korporace (zapsané osoby) je

tak navázána na plynutí času, které se nemůže stát nemožným.

Podá-li tak obchodní korporace / zapsaná osoba (jinak bezvadný) návrh na zápis skutečnosti, jejíž účinnost je odložena k určitému (nepochybnému) časovému okamžiku v budoucnu, rejstříkový soud přezkoumá, zda z listin doložených k návrhu takový okamžik, jemuž časově odpovídá i v návrhu uvedený den provedení zápisu, vyplývá. Bude-li tomu tak, pak zásadně provede požadovaný zápis ke dni uvedenému v návrhu. Rejstříkový soud za této situace (při doložení času) není oprávněn zpochybňovat, zda zapisovaná skutečnost ke dni uvedenému v návrhu nastane (nabude účinnosti).

Na druhé straně by byla situace odlišná, vázal-li by orgán obchodní korporace (zapsané osoby) účinnost svého rozhodnutí na splnění určité podmínky. Účinnost rozhodnutí orgánu obchodní korporace (zapsané osoby) by tak totiž byla vázána na nejistou událost, u níž není zřejmé, zda a případně ani kdy, nastane.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 4. 2025, sp. zn. 27 Cdo 1847/2024

Komentář CIOd:

Rozhodnutí se týká výmazu a zápisu členů volených orgánů do obchodního rejstříku, ačkoliv ještě nenastala právní skutečnost, s níž je spojen zánik funkce a nenastala účinnost právní skutečnosti, s níž je spojen vznik nebo zánik funkce. To bylo před vydáním citovaného rozhodnutí sporné. Podmínkou však je, že jde o právní skutečnost, o níž je jisté, že nastane (např. uplyne funkční období) nebo jejíž účinnost je vázána jen na uplynutí času (např. účinnost rozhodnutí o volbě ke dni, který určitě nastane v budoucnosti).

Z uvedeného však plyne, že lze takto předem zapsat vznik či zánik funkce člena voleného orgánu jen v relativně omezených případech. Do úvahy tak připadá zápis zániku funkce uplynutím doby, odvolání z funkce k určitému datu nebo odstoupení z funkce k určitému datu za podmínek určených stanovami, případně zápis vzniku funkce k určitému dni v budoucnosti.

Rozhodnutí je důležité i z hmotněprávního hlediska, neboť potvrzuje praxi, o jejíž správnosti se v podnikatelské praxi vedly diskuse, a to, zda lze zvolit určitou osobu opětovně za člena voleného orgánu ještě předtím, než uplyne jeho funkční období. Je však třeba upozornit, že tato praxe byla potvrzena jen pro případ skončení funkce uplynutím funkčního období, ale ne pro jiné možné případy skončení funkce (např. odvolání z funkce).

Nejvyšší soud však v daném rozhodnutí nicméně nevyřešil problém, jak zápis v obchodním rejstříku provést, pokud by se dosud neúčinně zvolená osoba za člena voleného orgánu ke stanovenému dni členem voleného orgánu nakonec nestala, například proto, že zemřela nebo ztratila způsobilost k výkonu funkce, takže i zánik její funkce by nastal k jinému dni. Není také jasné, jak postupovat, pokud by následně převládl názor, že se daná osoba znovu členem voleného orgánu stát nemá. Stačí zrušit rozhodnutí o volbě nebo je nutné odvolat danou osobu z funkce?

Tento materiál nepředstavuje právní radu ani nabídku či závazek k jejímu poskytnutí.